

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาวะผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีจังหวัด นครศรีธรรมราช

ชื่อและนามสกุล นางทิปภวัล รัตนรัตน์

แขนงวิชา บริหารรัฐกิจ

สาขาวิชา วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ ประเสริฐศรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. ดิน ประชุมพฤทธิ์)

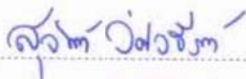
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ ประเสริฐศรี)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ภาวะผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีจังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย นางทิปภวัล รัตนรัตน์ รหัสนักศึกษา 2533007221 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2) รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ภาวะผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช(2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามระดับการศึกษา(3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช และ (4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่ความเหมาะสมสำหรับหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ พนักงานจ้างตามภารกิจ และพนักงานจ้างทั่วไปที่ไม่ใช่หัวหน้างานและปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นตัวแทนขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น 154 แห่ง จำนวน 4,797 ราย โดยสุ่มแบบชั้นภูมิได้กลุ่มตัวอย่าง 370 รายจากองค์การบริหารส่วนตำบล 110 แห่งเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ (1) ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ (2) วิเคราะห์ระดับความเป็นผู้นำของหัวหน้างานใช้ การทดสอบค่าที(3) วิเคราะห์ความแตกต่างใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟและ (4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยวิธีถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า (1) ภาวะผู้นำแบบบงการ อยู่ในระดับปานกลาง ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ อยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบความแตกต่างภาวะผู้นำของหัวหน้างานตามระดับการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำแบบบงการ ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบที่มุ่งความสำเร็จ มีความแตกต่างกัน โดยผู้นำที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีภาวะผู้นำมากที่สุด (3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำ พบว่า ไม่มีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำแบบบงการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านสมรรถนะ และปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และปัจจัยด้านสมรรถนะ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำแบบที่มุ่งความสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี(4) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้างานให้เพิ่มสูงขึ้น พนักงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ได้เสนอแนะหัวหน้างานควรต้องทำความรู้จักกับพนักงานแต่ละคนให้มากที่สุดเพื่อนำคุณสมบัติของแต่ละคนมาเป็นข้อมูลประกอบการบริหารงาน ควรมีการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ควรจบการศึกษาด้านการบริหารงานโดยตรงและควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับทักษะความเป็นผู้นำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

คำสำคัญ ภาวะผู้นำ องค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครศรีธรรมราช

Thesis title: Leadership of Department Heads at Sub-district Administrative Organization :A Case Study of Nakhon Si Thammarat Province

Researcher: Mrs. Tippawan Rattanasart ; **ID:** 2533007221 ; **Degree:** Master of Public Administration ; **Thesis advisors:** (1) Dr. Rangson Prasertsri, Associate Professor ; (2) Dr. Somsak Samukkethum, Associate Professor; **Academic year:** 2011

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the leadership of department heads at Sub-district Administrative Organizations in Nakhon Si Thammarat province, 2) compare the leadership of department heads based on educational levels 3) study the factors influencing the leadership of these department heads, and 4) suggest the guidelines for developing the appropriate leadership for these department heads.

Population in this research consisted of 4,797 employees who were not department heads from 154 Sub-district Administrative Organizations in Nakhon Si Thammarat province including sub-district officers, permanent employees, contracted employees and general workers. Method of stratified sampling was applied so consequently samples comprised 370 persons from 110 Sub-district Administrative Organizations. Instrument for this research was questionnaire. Statistical tools employed were frequency, percentage, mean, standard deviation, ranking, t-test, One-way ANOVA with the application of Scheffé's method for multiple comparison, and Stepwise Multiple Regression.

It was found from the study that: (1) directive leadership was at moderate level, supportive leadership, participative leadership and achievement-oriented leadership were at high level, (2) when compared the leadership based on educational level, there was no difference on directive leadership, while differences were found on supportive, participative and achievement-oriented leadership, of which Bachelor's degree holders had highest level of leadership, (3) there was no factor influencing directive leadership, while motivation, competency and good governance were the factors influencing the supportive and participative leadership, achievement-oriented leadership was influenced by factors of motivation and good governance, (4) guidelines proposed by the officers at Sub-district Administrative Organizations to enhance department heads' leadership were: the department heads should make themselves acquainted with their subordinates as much as they could so consequently they could delegate right man to the right job, they should have at least Bachelor's degrees majoring in administration or management and, they should be trained in leadership skill so to enhance the effectiveness of their work.

Keywords: Leadership, Sub-district Administrative Organization, Nakhon Si Thammarat Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ศาสตราจารย์ ดร.ติน ปรัชญพฤทธิ์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. รังสรรค์ ประเสริฐศรี อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ สามัคคีธรรม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้อันทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ให้ โอกาส ให้กำลังใจ ตรวจสอบและแก้ไขวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยด้วยความเต็มใจอย่างสูงจนแล้วเสร็จ สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณไพลิน นุชถาวร ที่กรุณาให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และ สนับสนุนการศึกษาครั้งนี้จนสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ที่วางไว้ เจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราชที่อำนวยความสะดวกในทุกด้าน เพื่อนักศึกษามสธ. คุณชำนาญ คงรอด คุณสุนทร แทนทับ และคุณเรณู หมั่นห่อ ที่ได้ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนขอขอบคุณ ผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ ในครั้งนี้จนบรรลุผลสำเร็จ

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวัชระ รัตนรัตน์ บุคคลสำคัญและมีคุณค่าที่อยู่เคียงข้าง เสมอมา คอยติดตามเป็นกำลังใจให้มีแรงผลักดันเพื่อฟันฝ่าอุปสรรค ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา ครั้งนี้จนสัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์ที่วางไว้

ในส่วนที่เป็นคุณค่าและคุณความดีที่สามารถอำนวยความสะดวกของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา ตลอดจนคณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ทางด้านวิชาการตั้งแต่อดีตจนสำเร็จการศึกษาในระดับนี้

ทิปภวัล รัตนรัตน์

กันยายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่.....	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	18
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ.....	28
แนวคิดเกี่ยวกับหลักสมรรถนะ.....	34
แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์.....	44
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.....	56
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์กรบริหารส่วนตำบล.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
สรุปที่มาของกรอบแนวคิดการวิจัย.....	71
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
รูปแบบการวิจัย.....	74
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	74

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	78
การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	82
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
ข้อมูลส่วนบุคคล.....	84
การศึกษาระดับความเป็นผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล.....	87
การศึกษาระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำที่สูงขึ้นของหัวหน้างาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล	96
ผลการศึกษวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน.....	104
ข้อเสนอแนะที่จะทำให้หัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้พัฒนาเพิ่มศักยภาพความเป็นผู้นำให้ดียิ่งขึ้น.....	120
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	121
สรุปการวิจัย	121
อภิปรายผล	129
ข้อเสนอแนะ	140
บรรณานุกรม	142
ภาคผนวก	147
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแบบสอบถาม.....	148
ข แบบสอบถาม.....	150
ประวัติผู้วิจัย	161

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 75
ตารางที่ 3.2	การวิเคราะห์แนวทางการสร้างแบบสอบถาม..... 81
ตารางที่ 4.1	ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง..... 85
ตารางที่ 4.2	ภาพรวมของความเป็นผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทฤษฎีความเป็นผู้นำตามเส้นทางสู่เป้าหมายของ House..... 87
ตารางที่ 4.3	ความเป็นผู้นำแบบบงการของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล..... 88
ตารางที่ 4.4	ความเป็นผู้นำแบบให้การสนับสนุนของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล... 90
ตารางที่ 4.5	ความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล..... 92
ตารางที่ 4.6	ความเป็นผู้นำแบบที่มุ่งความสำเร็จของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล... 94
ตารางที่ 4.7	ระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำที่สูงขึ้นของหัวหน้างาน ในองค์การบริหารส่วนตำบล..... 96
ตารางที่ 4.8	ระดับปัจจัยด้านแรงจูงใจ..... 97
ตารางที่ 4.9	ระดับปัจจัยด้านสมรรถนะ..... 98
ตารางที่ 4.10	ระดับปัจจัยด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์..... 99
ตารางที่ 4.11	ระดับปัจจัยด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี..... 101
ตารางที่ 4.12	ผลทดสอบสมมติฐานระดับความเป็นผู้นำแบบบงการของหัวหน้างาน..... 104
ตารางที่ 4.13	ผลทดสอบสมมติฐานระดับความเป็นผู้นำแบบให้การสนับสนุนของหัวหน้างาน... 105
ตารางที่ 4.14	ผลทดสอบสมมติฐานระดับความเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้างาน..... 106
ตารางที่ 4.15	ผลทดสอบสมมติฐานระดับความเป็นผู้นำแบบที่มุ่งความสำเร็จของหัวหน้างาน... 107
ตารางที่ 4.16	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า (F – test) ในการวิเคราะห์ ความแตกต่างภาวะผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามระดับการศึกษา..... 108
ตารางที่ 4.17	เปรียบเทียบภาวะผู้นำของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด นครศรีธรรมราช ตามระดับการศึกษา เป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe..... 110
ตารางที่ 4.18	สัญลักษณ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม..... 112
ตารางที่ 4.19	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุนของหัวหน้างานใน องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช..... 113

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.20 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของหัวหน้างานใน องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	115
ตารางที่ 4.21 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำแบบที่มุ่งความสำเร็จของหัวหน้างานใน องค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	117
ตารางที่ 4.22 สรุปลการวิเคราะห์ถดถอยภาวะผู้นำของหัวหน้างานใน ในองค์การบริหารส่วนตำบลของจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	119

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2.1 ตัวแบบภูเขาน้ำแข็ง (iceberg model).....	36
ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล.....	64
ภาพที่ 2.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	72
ภาพที่ 3.1 แผนภูมิการสุ่มตัวอย่าง.....	77

